

ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุ ในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1

The Needs Assessment in Promoting Self-Esteem of the Elderly in the Service Area of Local Government Organizations in the Upper Northeastern Region 1

ปิยวรรณ มีชัยมาตร¹, กฤตติกา แสนโภชน² และ ธนภฤต ทูริสุทธิ์³

Piyawan Meechaimat¹, Krittika Sanphoch² and Thanakrit Thurisut³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 400 คน เครื่องมือวิจัยใช้แบบสอบถาม แบบประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ดังนี้ ด้านรายได้ 1) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุออมเงิน และการลงทุนในระบบการเงินที่เหมาะสม 2) ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ๆ 3) การบริหารรายได้ช่วยให้ผู้สูงอายุรับรู้และจัดการกับรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยควรให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในบริเวณที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ 2) การให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ 3) ผู้สูงอายุอยู่ในบ้านที่เหมาะสมสำหรับสุขภาพและความปลอดภัย ด้านสังคม ได้แก่ 1) ผู้สูงอายุรับรู้ถึงสิทธิและความคุ้มครองที่มีอยู่ในสังคม 2) การเคลื่อนไหวและการออกกำลังกายเหมาะสม 3) ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมสังคมที่ผู้สูงอายุสนใจ ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ได้แก่ 1) การสนับสนุนความศรัทธาในตนเอง 2) การเรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ ๆ 3) การรับรู้และการจัดการกับความเครียด และด้านสุขภาพอนามัย ได้แก่ 1) มีผู้สูงอายุมีการออกกำลังกายที่เหมาะสม 2) ผู้สูงอายุทำการตรวจสุขภาพประจำปีและติดตามคำแนะนำจากแพทย์ และ 3) ผู้สูงอายุหาเพื่อนและมีความสัมพันธ์ทางสังคม โดยเข้าร่วมกิจกรรมสังคมหรือกลุ่มสนับสนุน

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น คุณค่าของผู้สูงอายุ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1

¹⁻³ สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

* Corresponding author:

Abstract

This research article was prepared to study the needs assessment in promoting the self-esteem of the elderly in the service area of the local administrative organization in the upper Northeastern Region 1. It was a quantitative research. The sample group was 400 elderly people in the service area of the local government organization. The research tool uses a questionnaire with a 5-level estimation model. The data was analyzed using statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that

The needs assessment in promoting the self-esteem of the elderly in the service area of the Upper Northeast Local Administrative Organization 1 were as follows: Income aspect 1) Encourage the elderly to save money and invest in an appropriate financial system 2) Promote learning and develop new skills. 3) Income management helps the elderly recognize and manage their income effectively. Housing and environment aspects include 1) a safe environment, emphasis should be placed on safety in the area where the elderly live, 2) providing information and advice about health care, and 3) the elderly living in a home that is appropriate for health and safety. Social aspects include 1) Elderly people are aware of their rights and protections that exist in society. 2) Movement and exercise were appropriate. 3) Promote participation in social activities that the elderly are interested in. The aspect of self-worth includes 1) supporting self-belief 2) learning and developing new skills 3) recognizing and managing stress. In terms of health, 1) the elderly have appropriate exercise, 2) the elderly have annual health examinations and follow recommendations from doctors, and 3) the elderly find friends and have social relationships. Participating in social activities or support groups

Keywords: The needs assessment, The self-esteem of the elderly, the upper Northeastern Region 1

บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลกมีผู้สูงอายุราว 1,000 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10 โดยในภูมิภาคอาเซียนนั้นพบว่า มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 11 และ 7 ประเทศได้ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว โดยสิงคโปร์เป็นประเทศแรกที่เข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ มีผู้อายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ขณะที่ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมาหลายปีแล้ว ข้อมูลประจำปี 2561 พบว่า มีประชากรทั้งหมด 66.4 ล้านคน เป็นผู้สูงอายุ 10.6 ล้านคน นับเป็นร้อยละ 16.06 (1) ในปี 2562 ประชากรผู้สูงอายุมีมากถึง 11.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ของประชากรทั้งหมดจำนวน 69.3 ล้านคน ในส่วนของประเทศไทยนั้นประชากรสูงอายุในประเทศไทย

ก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกับนานาประเทศโดย ปัจจุบัน ประเทศไทยถือเป็นสังคมสูงอายุ (Aging society) ซึ่งเป็นสังคมที่มีจำนวนผู้สูงอายุในอัตรา เท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ10ขึ้นไป หรือมีประชากรอายุ 65 ปีในอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 7 ขึ้นไป จากการสำรวจสถิติผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559 มีผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 16.5 และเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 17.1 ใน พ.ศ. 2560 ของประชากรทั้งหมด 65.5 ล้านคน และกำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Complete aged society) ใน ปีพ.ศ. 2564 โดยจะมีสัดส่วนประชากรสูงอายุสูงถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยถือว่ามีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงเป็นอันดับสองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2564) แม้ว่าประเทศไทยจะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมากแต่กลับพบว่ามีอัตราการเกิดใหม่ของประชากรต่ำ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากวิวัฒนาการทาง การแพทย์และสาธารณสุขและความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ปัจจุบันคนไทยสามารถเข้าถึงบริการ ทางด้านสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึงและลดอัตราการตายคนไทยจึงมีอายุยืนยาวมากขึ้น (Institute for Population and Social Research, 2019) นอกจากนี้ยังเป็นผลจากความสำเร็จของการคุมกำเนิดในประเทศไทย ทำให้อัตราการเกิดลดลงอีกทั้งครอบครัวยุคใหม่ยังนิยมมีบุตรน้อยลง เนื่องจากสภาพสังคมการใช้ ชีวิตของคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับตนเองทั้งความสำเร็จในหน้าที่การงาน การใช้ชีวิตอย่างอิสระ มากกว่าการสร้างครอบครัว ซึ่งมีส่วนทำให้อัตราการเกิดลดลงทำให้ในอนาคตจะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องกว่าวัยเด็กโดยคาดว่าในปีพ.ศ. 2579 จะมีสัดส่วนผู้สูงอายุเกือบ 1 ใน 3 ของประเทศ (Thai Elderly Research and Development Institute Foundation, 2021) จำนวนผู้สูงอายุไทยที่เพิ่มสูงขึ้นดังกล่าวมาแล้วนั้น ทำให้องค์การอนามัยโลกรวมถึงรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญและมี 2 มาตรการที่เน้นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับประชากรสูงอายุเพื่อสนับสนุนคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในบั้นปลายชีวิต (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health, 2017)

วัยสูงอายุเป็นวัยที่ต้องเผชิญกับความเสื่อมและภาวะถดถอยของร่างกายในหลายๆ ด้าน ผู้สูงอายุบางรายอาจมีภาวะพึ่งพิงทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ ด้วยอายุที่ยืนยาวขึ้น ผู้สูงอายุจึงมีโอกาสที่จะเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังมากและยาวนานขึ้น และมีภาวะพึ่งพิงอันเนื่องมา จากภาวะทุพพลภาพก็มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน การเปลี่ยนแปลง ดังกล่าว พบว่ามีผลต่อภาวะสุขภาพจิต จากการสำรวจสุขภาพจิตผู้สูงอายุในปีพ.ศ. 2554 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของภาวะสุขภาพจิตในผู้สูงอายุต่ำกว่าของคนทั่วไป โดย 1 ใน 3 ของผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต อันมีสาเหตุมาจากปัญหาการเจ็บป่วยเรื้อรังความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองลดลงและค่านิยมต่อผู้สูงอายุในสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไป (Department of Mental Health, 2018) รวมทั้งวัยสูงอายุเป็นวัยที่มักพบกับความสูญเสีย เช่น การสูญเสียคู่ชีวิต หรือคนใกล้ชิด การเกษียณจากงานหรือเกิดความพิการ ทำให้ประสบกับภาวะโดดเดี่ยว และเกิดความทุกข์ทางใจผู้สูงอายุจึงเป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิต ซึ่งกระทบต่อคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมตามมา (Chatchawan Wongsaree, 2021) นอกจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ดังกล่าวแล้ว ยังมีปัญหาที่สังคมต้องรับผิดชอบต่อผู้สูงอายุอีกมากมาย ซึ่งกรมกิจการผู้สูงอายุ (2565: Online) ได้เสนอว่า นอกจากเศรษฐกิจจะไม่โตแล้ว ปัญหาแรงงานก็จะยิ่งหนักขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเวลาผ่านไป มีการประเมินไว้ว่าครอบครัวที่มีแต่ผู้สูงอายุต้องประหยัชจะมีการใช้จ่ายที่ต่ำกว่าปกติประมาณ 30% ซึ่งจะก่อให้เกิดข้อขัดแย้งในอนาคตก่อกวนเป็นอย่างมาก การลงทุนทำธุรกิจในประเทศไทยก็จะยิ่งยากขึ้นและนี่คือเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ตัวเลขการลงทุน

ต่างประเทศ Outward FDI ของบริษัทยักษ์ใหญ่เมืองไทยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วย โดยเฉพาะในประเทศ ASEAN ทำจุดสูงสุดในปี 2016 ประมาณ 200,000 ล้านบาท ซึ่งปัจจุบันไทยเริ่มต้นแก้ไขปัญหาเหล่านี้อย่างจริงจังทั้งด้านการผลิตและสังคม เช่น แก้ไขปัญหาขาดแคลนแรงงานโดยใช้เครื่องมือเครื่องจักรหรือนำเทคโนโลยีเข้ามาทดแทนแรงงานคน หรือการนำเข้าแรงงานต่างด้าวมากขึ้น เพิ่มค่าใช้จ่ายทางด้านสวัสดิการมากขึ้นเพื่อบริการสังคมทางด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ ทำให้การลงทุนและการออมของประเทศลดลงด้วย เพิ่มค่าใช้จ่ายทางด้านสาธารณสุข การแพทย์ บริการสังคมแก่ผู้สูงอายุมากขึ้นและต้องเพิ่มงบประมาณรายจ่ายเพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากไร้และการเก็บภาษีรายได้น้อยลงเนื่องจากมีวัยผู้สูงอายุซึ่งไม่มีรายได้มีส่วนที่มากขึ้น

สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) หรือสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเท่ากับ หรือมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 7 ถ้าหากสังคมใดมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเท่ากับ หรือมากกว่าร้อยละ 20 หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปเท่ากับ หรือมากกว่าร้อยละ 14 ก็จะถูกจัดเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) และสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Super-aged Society) คือ สังคม หรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 28 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ของประเทศไทยเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงเมื่อเปรียบเทียบกับหลายชาติในโลก สาเหตุเพราะคนไทยมีอัตราการเกิดน้อย คุณภาพชีวิตดีและอายุคนยืนยาวขึ้น กลุ่มคนที่เกิดในช่วง 2506 – 2526 ซึ่งมีอัตราการเกิดมากกว่า 1 ล้านคนต่อปี สภาพดังกล่าวจะส่งผลให้ภายใน 20 กว่าปีข้างหน้าผู้สูงอายุจะเพิ่มเป็นราว 21 ล้านคน ภาวะสูงวัยนั้นจะมาพร้อมกับความเปราะบางทั้งทางด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม ผู้สูงวัยจึงต้องพึ่งพาคนอื่นมากขึ้นในหลายด้าน การที่ครอบครัว คนรอบข้าง สังคม รวมไปถึงรัฐต้องเข้ามาประคับประคองผู้สูงวัยจำเป็นต้องใช้เวลา เงินทอง และทรัพยากรต่างๆ มากตามจำนวนผู้สูงวัย ถ้ายิ่งมากก็อาจจะกระทบต่อทั้งด้านส่วนตัวและองค์รวมทางเศรษฐกิจ สังคม และระบบโครงสร้างต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสร้างผลกระทบในระดับบุคคล โดยเฉพาะในกลุ่มคนวัยแรงงานที่มีภาระดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุที่มีสภาวะของความเปราะบางด้านสุขภาพทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามช่วงอายุที่เพิ่มขึ้น ปัญหาเหล่านี้คือข้อจำกัดของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Department of Elderly Affairs, 2019)

การที่สังคมไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุ ผลที่ตามมาคือ ผู้อยู่ในวัยแรงงานต้องรับภาระมากขึ้นในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุจาก ข้อมูลคาดประมาณ พบว่าปี 2523 ประเทศไทยมีอัตราส่วนเกื้อหนุนผู้สูงอายุเท่ากับ 10 คน และลดลงเหลือเพียง 6 คน ในปี 2553 แสดงว่าคนที่อยู่ในวัยแรงงานเพียง 6 คน ต้องเลี้ยงดูผู้สูงอายุจำนวน 1 คน และในปี 2563 ลด เหลือจำนวน 4 คน โดยพิจารณาจากอัตราส่วนเกื้อหนุนผู้สูงอายุ (potential support ratio) ซึ่งหมายถึงจำนวนคนในวัยแรงงาน (อายุ 15 - 59 ปี) เทียบกับจำนวนผู้สูงอายุ 60 ปี อัตราการเกื้อหนุนผู้สูงอายุที่ลดลงอย่างต่อเนื่องนี้ จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อ ผู้สูงอายุในอนาคตอันใกล้ เพราะถ้าคนในวัยแรงงานซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการสร้างงาน สร้างรายได้ให้ประเทศไม่เพียงพอ ย่อมจะมีผลกระทบต่อการจัดหาสวัสดิการต่างๆ ให้ผู้สูงอายุในอนาคตด้วยเช่นกัน จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว การเตรียมความพร้อม จึงเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องเข้ามาทำงานร่วมกัน (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Social Development and Human Security,

2015) จะต้องตระหนักและมีการเตรียมการด้านต่างๆ พร้อมทั้งระดมทรัพยากรและสหวิทยาการต่างๆ เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี การคุ้มครองดูแลผู้สูงอายุการจัดสวัสดิการให้ สามารถเข้าถึงบริการที่จำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ตลอดจนการสร้างหลักประกันทางสังคม เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับ ผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง (Thanongsak Yingrattanasuk et al., 2014) ด้านสาธารณสุขต้องมีการวางแผนเพื่อเตรียมรับมือกับ 96 กับปัญหาสุขภาพผู้สูงอายุ ในด้านสวัสดิการควรจัดสรรสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ขณะเดียวกัน ครอบครัวก็มีความสำคัญมากในการปลูกฝังการดูแลสุขภาพสุขภาพ และโภชนาการที่ถูกต้องตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อให้ก้าวสู่วัยผู้สูงอายุ ที่แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ตลอดจนการให้ความรักและเอาใจใส่ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

ผู้สูงอายุจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้นั้น ควรได้รับการส่งเสริมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะครอบครัวของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นองค์กรย่อยที่มีความใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากที่สุด ซึ่งกรมกิจการผู้สูงอายุ (2565: Online) ได้เสนอว่า ผู้สูงอายุควรได้รับการส่งเสริมในด้านต่างๆ คือ 1) ความมีอิสรภาพ ได้แก่ ควรให้ผู้สูงอายุสามารถตัดสินใจในการเลือกที่จะเกษียณอายุงานได้ด้วยตนเอง ควรให้ผู้สูงอายุมีเสรีภาพในการเลือกที่อยู่อาศัยได้ตามความต้องการ ควรให้ผู้สูงอายุได้ช่วยเหลือตนเองเพื่อให้สามารถเข้าถึงปัจจัยสี่ และควรได้รับโอกาสในการทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพ และควรได้รับโอกาสในการเข้าร่วมการศึกษาเพิ่มเติมและการอบรม 2) ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ ควรได้รับการส่งเสริมด้านการดูแลสุขภาพสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ควรได้รับการช่วยเหลือทางด้าน การบริการสังคมควรมีโอกาสสร้างเครือข่ายหรือสมาคมสำหรับผู้สูงอายุด้วยกัน ควรได้รับการช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน และควรมีส่วนร่วมในสังคมรวมถึงการพัฒนาและดำเนินการทางนโยบายต่างๆ และ 3) ด้านความสำเร็จหรือการบรรลุในสิ่งที่ต้องการ ได้แก่ ควรได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตน ควรได้รับความยุติธรรมหรือเสมอภาค ควรที่จะมีความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างสมเกียรติและปลอดภัยจากประเด็นคุกคามต่างๆ และควรได้รับโอกาสในการเข้าถึงแหล่งการศึกษา วัฒนธรรมและศาสนา

ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการหาแนวทางในการแก้ปัญหาหรือยับยั้งปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุหรือปัญหาที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดังกล่าวอย่างเร่งด่วน โดยการส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุได้ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีที่กำหนด เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ เป้าหมายการพัฒนาประเทศข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาว จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับ การขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ จำนวน 2 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมี ความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดี รอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีธรรมาภิบาล มีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็น ในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการ

เรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุน การรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพ อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

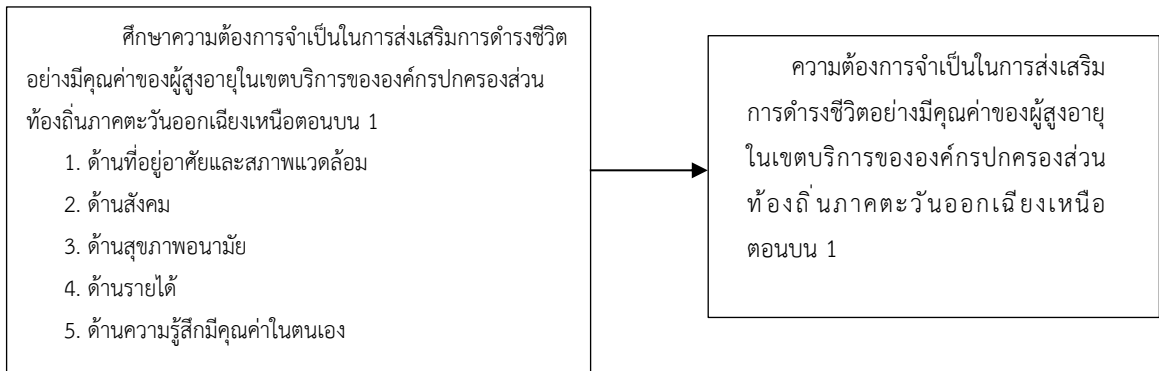
นอกจากนี้ เพื่อสนองยุทธศาสตร์ชาติด้านผู้สูงอายุดังกล่าว หน่วยงาน องค์กร สถาบันหรือเครือข่าย โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่ในการให้บริการประชาชนทุกเพศ วัย อายุและอาชีพต้องเร่งดำเนินการอย่างจริงจังให้เห็นผลเป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งองค์กรดังกล่าวนี้ต้องมีนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการนำไปสู่การแก้ปัญหาและส่งเสริมสุขภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดีขึ้น ซึ่งจะต้องเป็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่นั่นเอง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีที่ตั้งในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 จึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุ ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ในส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ซึ่งประกอบไปด้วย 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดบึงกาฬ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้มีส่วนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคมผู้สูงอายุในเขตบริการของตนได้นำไปประกอบการพิจารณาหรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมผู้สูงอายุในเขตบริการของตนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย ตามที่ได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของพลเมืองไทยในภาพรวม และเกิดการพัฒนาในด้านศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้สูงอายุที่มีรายชื่อในทะเบียนราษฎรและผู้มีสัญชาติไทย ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดหนองคาย และจังหวัดบึงกาฬ รวมทั้งหมดจำนวน 636,688 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีรายชื่อในทะเบียนราษฎรและผู้มีสัญชาติไทย ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ใช้สูตรของ Taro Yamane (1970) ค่าความเชื่อมั่น 95% แล้วกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรที่จังหวัด รวม 400 คน ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มแบบเจาะจง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1: แสดงจำนวนผู้สูงอายุที่มีรายชื่อในทะเบียนราษฎรและผู้มีสัญชาติไทย ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนทั้งหมด (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	จังหวัดอุดรธานี	266,889	168
2	จังหวัดเลย	125,081	79
3	จังหวัดหนองบัวลำภู	87,459	55
4	จังหวัดหนองคาย	92,205	58
5	จังหวัดบึงกาฬ	65,054	40
รวม		636,688	400

ที่มา: Department of Elderly Affairs (2023)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert Method) (Bunchom Srisa-at, 2013: 121-122) สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และ สภาพที่ควรจะเป็น ดังนี้

5 หมายถึง สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และ สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และ สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และ สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในปานกลาง

2 หมายถึง สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และ สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และ สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะอื่น ๆ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถามและการหาคุณภาพแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาตัวแปรที่ปรึกษา และนิยามศัพท์เฉพาะ

3. ทำการร่างแบบสอบถาม แล้วนำไปให้ที่ปรึกษาช่วยตรวจสอบความสมบูรณ์

4. หาคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษา (Wording) โดยการค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ตลอดจนความครอบคลุมของข้อคำถามและความชัดเจนของภาษา โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินข้อคำถามต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 (ประสพชัย พสุนนท์, 2558) ที่มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญ แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญ ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญ แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$$\begin{aligned} \text{เมื่อ } IOC &= \text{ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์} \\ \sum R &= \text{ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ} \\ N &= \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ} \end{aligned}$$

ผลการพิจารณาจากแบบสอบถามทั้งฉบับจำนวน 41 ข้อ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ระหว่าง 0.80-1.00 ถือว่าผ่านเกณฑ์ สามารถนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try Out) ได้

5. นำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.70 (Cortina, 1993) จึงยอมรับได้ ผลหาความเชื่อมั่นจากแบบสอบถามด้านสภาพที่เป็นอยู่ จำนวน 41 ข้อ กับกลุ่มเป้าหมาย 30 คน ได้เท่ากับ 0.911 และด้านสภาพที่ควรจะเป็น เท่ากับ 0.923 ถือว่าผ่านเกณฑ์ นำแบบสอบถามไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแสดงกระบวนการเก็บข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อทำการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย
2. ผู้วิจัยให้คำอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย และกระบวนการวิจัยให้กับผู้ตอบแบบสอบถามได้รับทราบ
3. ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนจะตอบคำถามแต่ละส่วน โดยใช้เวลาในการตอบคำถาม ประมาณ 5 – 10 นาที
4. หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ดำเนินการดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 1 โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 2 โดยวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ที่ได้มาวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยเทคนิค Priority Needs Index แบบปรับปรุง สถิติที่ใช้ คือ PNI Modified ตามสูตร (สุวิมล ว่องวานิช, 2550: 275-279)

สูตรในการคำนวณดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ดังนี้

$$PNI_{\text{Modified}} = (I - D) / D$$

เมื่อ PNI หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น
D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นอยู่

ผู้วิจัยเลือกวิธีจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดย (สุวิมล ร่องวานิช, 2550:ก) โดยค่า PNI มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปจึงถือว่ามีความต้องการจำเป็น

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ดังนี้

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิงจำนวน 301 คน คิดเป็น ร้อยละ 75.25 มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปีจำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 86.00 มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาจำนวน 359 คน ร้อยละ 89.75 มีสถานภาพสมรสจำนวน 232 คน ร้อยละ 58.00 มีการพักอาศัยอยู่กับคู่สมรสจำนวน 187 คน ร้อยละ 46.75 และมีการได้รับสวัสดิการจากรัฐเป็นเบี้ยผู้สูงอายุจำนวน 370 คน คิดเป็นร้อยละ 92.50 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ลำดับที่ 1 ด้านรายได้ ลำดับที่ 2 ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ด้านสังคม ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และลำดับที่ 3 ด้านสุขภาพอนามัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ในภาพรวม

ข้อ	ด้าน	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ควรจะเป็น(I)		PNI modified	ลำดับ ความสำคัญ
		(D)					
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม	4.10	0.87	4.31	0.77	0.05	2
2	ด้านสังคม	4.15	0.78	4.36	0.65	0.05	2
3	ด้านสุขภาพอนามัย	4.17	0.73	4.33	0.68	0.04	3
4	ด้านรายได้	2.73	1.23	3.05	1.35	0.12	1
5	ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง	4.05	0.74	4.26	0.69	0.05	2

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยทำการอภิปรายผลการวิจัย ในข้อค้นพบที่สนใจ ดังนี้

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ลำดับที่ 1 ด้านรายได้ ลำดับที่ 2 ด้านที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อม ด้านสังคม ด้านความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และลำดับที่ 3 ด้านสุขภาพอนามัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suthep Khammek (2021: 75-75) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเชิงบูรณาการในพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบท กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการประเมินคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพกายและจิตใจ เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยมีแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเชิงพื้นที่ผ่านการขับเคลื่อนด้วยการนำข้อมูลเชิงตัวเลข สถานการณ์เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่มากำหนดทิศทางในการพัฒนาและช่วยเหลือผู้สูงอายุ ทั้งในระดับท้องถิ่นแบบบูรณาการซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการต้นใหม่ในการพัฒนาผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว และระดับชุมชน ดังนั้น จึงต้องมีบูรณาการการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุทั้งในระดับนโยบายของหน่วยงานภาครัฐตั้งแต่ระดับจังหวัดสู่ การปฏิบัติงานของหน่วยงานท้องถิ่นในระดับพื้นที่ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของหน่วยงานของการวางแผน การปฏิบัติงาน ระบบติดตามประเมินผล และแก้ไขและพัฒนา ที่เชื่อมโยงกลไกการทำงาน ด้าน ผู้สูงอายุของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ที่เรียกว่า “เครือข่ายสหวิชาชีพ ชุมชนดูแลกลุ่มผู้สูงอายุเชิงพื้นที่” เน้นการทำงานเชิงรุกในการพัฒนาองค์ความรู้และความร่วมมือกันในการกำหนด “แผนชุมชนสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเชิงพื้นที่” ได้แก่ แผนระบบดูแลและจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ แผนกิจกรรม แผนการบริหารงานทั่วไป และแผนด้านแหล่งกองทุนและศูนย์พัฒนาผู้สูงอายุ และต้องการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วม ร่วมในการเสนอปัญหา ความต้องการและการให้จัดลำดับความสำคัญของปัญหา บนฐาน “การใช้ประโยชน์ ระบบข้อมูลสารสนเทศของผู้สูงอายุเชิงพื้นที่ในเทศบาลตำบลพลายชุมพล” เพื่อเป้าหมายสุดท้าย คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้ครบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ตามคุณลักษณะปัญหาและ ความต้องการของผู้สูงอายุทุกกลุ่มได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับ Suphisara Khao-ngern (2022) ทำการศึกษาการพัฒนากระบวนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าชนะ อำเภوتاชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าชนะ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านสวัสดิการสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านนันทนาการ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านการปรับปรุงชุมชนแออัด และด้านการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยตามลำดับ 2) กระบวนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยองค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าชนะ ควรยึดรูปแบบดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดทาบบริการสาธารณะที่เชื่อมโยงกับกลไกการพัฒนา คุณภาพชีวิตในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ด้านการกำหนดนโยบายและแผน ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการปฏิบัติงานและด้านบุคคล 3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการเตรียมความพร้อม สำหรับเข้าสู่สังคม

ผู้สูงอายุ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าชนะ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ความสำคัญ เป้าหมายของผลิ ภาพการดำเนินงานผ่านรูปแบบที่หลากหลาย โดยผู้บริหารต้องตระหนักถึงความสำคัญในการจัดเตรียม ทรัพยากรที่ ได้มาตรฐานและมีจำนวนเพียงพอต่อการสนับสนุนภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดโครงการอบรมเพื่อ เสริมสร้างขีดความสามารถแก่บุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินงานตามภารกิจอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนจัดสรร งบประมาณที่ เหมาะสมตามความต้องการและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในทุกมิติ ที่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุจำเป็นต้องส่งเสริมทั้ง 5 ด้านไปพร้อมกันเพื่อให้เกิดความสมดุล ทั้ง ทางสุขภาพกาย สุขภาพจิต รวมถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจึงจะทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่ามีชีวิตอยู่อย่าง สมศักดิ์ศรี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำผลการวิจัยไปนำเสนอต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดแผนการส่งเสริมด้วยจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ให้เห็นเป็นรูปธรรม
2. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรนำเอาผลการวิจัย ไปกำหนดโครงสร้างและหน่วยงานในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุทุกระดับ

ข้อเสนอแนะเชิงวิจัยและพัฒนา

1. วิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ได้แก่ ด้านรายได้ ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ด้านสังคม ด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และ ด้านสุขภาพอนามัย
2. การวิจัยเกี่ยวกับศูนย์การประสานความร่วมมือในการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุ ในระดับตำบล อำเภอและจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

- Bunchom, S. (2013). *Basic research* (9th ed.). Bangkok: Suviriyasan. (in Thai)
- Chatchawan, W. (2021). *Model of the relationship between the environment that supports knowledge, skills, and abilities, personality characteristics and development of work readiness towards self-initiative of head nurses in private hospitals* [Doctoral dissertation, Christian University]. Nakhon Pathom. (in Thai)
- Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha: An examination of theory and applications. *Journal of Applied Psychology*, 78(1), 98–104.

- Department of Elderly Affairs. (2023). *Statistics on the elderly: Compiled from information from the Department of Provincial Administration as of December 31, 2022, from information on civil registration and Thai nationals as of December 31, 2022*. Retrieved August 15, 2023, from <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/2387>. (in Thai)
- Department of Mental Health. (2018). *Annual report of the Department of Mental Health, year 2018*. Ministry of Public Health. Retrieved August 15, 2023, from https://dmh.go.th/report/dmh/rpt_year/view.asp?id=410. (in Thai)
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health. (2017). *20-year national strategy for public health (2018–2037)*. Retrieved August 15, 2023, from http://www.stopcorruption.moph.go.th/index.php/main/p_detail/page/60. (in Thai)
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Social Development and Human Security. (2015). *Orders of the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Social Development and Human Security*. Retrieved August 15, 2023, from https://www.m-society.go.th/news_view.php?nid=13645. (in Thai)
- Prasopchai, P. (2015). Validity of questionnaires for social science research. *Social Science Journal Srinakharinwirot University*, 18, 375–396. (in Thai)
- Suphisara, K. (2022). *Developing a process to promote the quality of life of the elderly: A case study of Tha Chana Subdistrict Administrative Organization, Tha Chana District, Surat Thani Province* [Master's thesis, Suratthani Rajabhat University]. Surat Thani. (in Thai)
- Suthep, K. (2021). Integrated development of the quality of life of the elderly in semi-urban and semi-rural areas: A case study of Phlai Chumphon Subdistrict Municipality, Mueang District, Phitsanulok Province. *Journal of Nakhon Lampang Sangha College*, 10(1), 75–75. (in Thai)
- Suwimon, W. (2007). *Needs assessment research*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Thanongsak, Y., et al. (2014). *Development of learning styles and careers for the elderly: Learning to promote empowerment*. Burapha University. (in Thai)
- Taro, Y. (1970). *Statistic: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper & Row.